

Asia: VN/14098/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Satakunnan hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

29 § Hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointivelvollisuus

Henkilöstöresurssien käyttöön kohdentuva raportointi

Henkilöstö on hyvinvointialueilla tärkeä, ellei tärkein voimavara ja on erittäin kannatettavaa, että raportointi laajennetaan koskemaan myös henkilöstöä. Henkilöstötiedon raportoinnin osalta hyvinvointialueet ovat tottuneet raportoimaan asiasta. Sisäisesti organisaatiot laativat henkilöstökertomukset ja raportointia tehdään eri viranomaisille kuin myös Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat ry:lle. Henkilöstötietojen tietosisältöjen vertailtavuus organisaatioiden välillä on edelleen haastavaa, vaikka mittareita on pyritty yhdenmukaistamaan Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat ry:n toimesta suosituksella sekä esim. Virta-hankkeen toimesta. Henkilöstötiedon osalta pohjatietojen yhdenmukaisuus ja käsitteiden määrittely tulee tehdä huolella ja työssä on tarpeen hyödyntää hyvinvointialueilla jo nyt toimivaa verkostoa henkilöstötiedon raportoinnista, joka toimii Kunta- ja hyvinvointityönantajat ry:n alaisuudessa. Hyvinvointialueille tulee varata riittävä siirtymäaika tietopohjan luomiseen sekä mahdollisten tietojärjestelmämuutosten osalta.

Lakiehdotuksessa esitetään, että yksityisten palveluntuottajien tulisi toimittaa hyvinvointialueen pyynnöstä tiedot. Jos halutaan esim. henkilöstöresurssien raportoinnin osalta saada kokonaiskuva alueen henkilöstöresursseista tulisi pohtia tietojen toimittamisen osalta selkeää velvoitetta

määräaikoineen lakiin mieluummin kuin hyvinvointialueen pyyntöön perustuvaa tietojen toimitusvelvollisuutta.

Hyvinvointialue vastaa toimitetuista tiedoista. Yksityisen palvelutuotannon osalta hyvinvointialue on palveluntuottajan toimittamien tietojen varassa eikä ole mahdollisuutta tosiasiasa varmistua toimitetun tiedon luotettavuudesta.

17 § Yksityisen palveluntuottajan alihankinta

Voimassa olevassa sote-järjestämislain 17 pykälässä säädetään ostopalveluntuottajan mahdollisuudesta hankkia hyvinvointialueelle tuottamia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja henkilöstöä alihankintana. Säännöksen 1 momenttia muutettaisiin siten, että ostopalveluntuottaja voisi hankkia osan ostopalvelusopimuksen mukaisista palveluista tai osan mainittuja palveluja antavasta henkilöstöstä alihankintana. Voimassa olevassa säännöksessä edellytetään, että alihankintana voidaan hankkia korkeintaan täydentävää toimintaa. Säännöksessä ei ole prosenttirajoja, mutta voimassa olevan pykälän perusteluissa on esitetty, että alihankintana voidaan hankkia korkeintaan 30–49 prosenttia yksityisen palveluntuottajan hyvinvointialueelle tuottamista palveluista.

Ehdotetussa muutoksessa alihankintaa ei sidottaisi täydentävään toimintaan tai prosenttirajoihin, vaan edellytettäisiin, että alihankinta koskisi vain osaa ostopalvelusopimuksen mukaisista velvoitteista. Lisäksi ostopalveluntuottajalla tulisi olla riittävästi omaa osaamista ja henkilöstöä sekä muut riittävät toimintaedellytykset ja sen tulisi kyetä ohjaamaan ja valvomaan alihankintatoimintaa kuten omaa tuotantoansa. Säännöksessä korostettaisiin palveluntuottajan tosiasiallista kykyä ja mahdollisuutta ohjata ja valvoa toimintaa sen sijaan, että alihankintaa rajattaisiin prosenttiosuuksilla.

Säännös edellyttäisi, että yksityinen palveluntuottaja ja alihankkija olisivat sopineet valvonnasta ja ohjauksesta siten, että yksityisellä palveluntuottajalla olisi käytännössä mahdollisuus puuttua välittömästi palvelussa oleviin puutteisiin ja yksityinen palveluntuottaja voisi ohjata alihankkijaa. Säännös mahdollistaisi myös esimerkiksi sen, että ostopalveluntuottaja tuottaisi palvelut osaksi konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen toimesta ja ohjaisi toimintaa omistajaohjauksensa perusteella.

Säännös koskisi sekä palvelujen että työvoiman alihankintaa. Yksityisen palveluntuottajan riittäväksi omaksi palvelutuotannoksi ei katsottaisi ns. kuoriorganisaation toimintaa, jossa yhtiön palveluksessa olisi lähinnä hallintohenkilöstöä ja vastaava lääkäri tai muu palvelujen vastuuhenkilö.

Esityksen mukaan säännös mahdollistaisi sen, että ostopalveluntuottaja tuottaisi palvelut osaksi konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen toimesta ja ohjaisi toimintaa omistajaohjauksensa perusteella. Tältä osin on huomioitava kuitenkin se, miten hyvinvointialue voi tosiasiasa vaikuttaa ja puuttua havaitsemiinsa epäkohtiin.

Ehdotetussa muutoksessa alihankintaa ei sidottaisi täydentävään toimintaan tai prosenttirajoihin, vaan edellytettäisiin, että alihankinta koskisi vain osaa ostopalvelusopimuksen mukaisista velvoitteista. Ehdotettu kirjaus ei ole tarpeeksi täsmällinen ja se voi aiheuttaa tulkintavaikeuksia esimerkiksi sopimusvelvoitteiden toteutumisen arvioinnissa.

Esityksessä palveluntuottajan alihankintamahdollisuudet laajenevat ketjutuksen myötä. Näin ollen on syytä huomioida, että toiminnassa on toteutettava perustuslain 124 §:n (julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle) sääntelyä. Ketjutuksen osalta Satakunnan hyvinvointialue myös kyseenalaistaa pienten toimijoiden mahdollisuuksia ja valmiuksia valvoa alihankintasopimusten vaateiden täyttymistä ja sitä kautta hyvinvointialueen mahdollisuutta valvoa toimintaa palveluiden järjestäjänä.

Mäkiranta Tero
Satakunnan hyvinvointialue

Lilja Susanna
Satakunnan hyvinvointialue